

GEESTELIJKE ADVIEZEN.

De blijdschap des geloofs en het groote aantal dergenen die verloren gaan.

Zoo geloof ik het best te formuleeren de vraag, die G. S. te A. me ter beantwoording in deze rubriek toezond.

Ze vestigt de aandacht op het ontroerend feit, dat er na Christus zoowel als onder de Oude Pederling, en, ondanks de krachtig-opwakende zedingsactie, in onzen tijd zoowel als in vorige eeuwen, miljoenen bij miljoenen leefden en sterven, nog leven en sterven, zonder te komen tot geloof en bekeering of zelfs gehoord te hebben van den eenigen Naam onder den hemel om door zalig te worden.

S. schrijft, dat deze ontzaglijke werkelijkheid hem den laatste tijd rusteloos bezig houdt.

Niet als een denkprobleem waarvoor hij een oplossing zoekt, en evenmin als een ergernis die hem zou doen struikelen in zijn geloof aan de waarachtigheid van de Schrift, maar als een donkere wolk die benauwend over zijn geloofsleven hangt en hem alle vreugde over eigen zielsbehoud dreigt te benemen.

En wat hij vraagt, is dan ook niet een rechtvaardiging van deze, zoo raadselachtige, beschikking Gods, maar wel, hoe men in zijn geloofleven aan de verschrikkende beklemming ervan ontkomen kan.

Den brief van S. heb ik met ontroering gelezen.

Hij scheen me den vinger te leggen bij een zieke, wyl koude en ongevoelige, plek in ons Christelijk leven.

Een aanklacht leek hij me.

Want naast de schrikkelijke werkelijkheid waarmee S. te worstelen heeft, is er wel nauwelijks iets benauwend dan dat wij, christenen, die mogen roemen in onze behoudenis door onzen Heere Jezus Christus, doorgaans zoo ongevoelig langs haar heen leven.

Beseften we meer wat het zegt, het verderf ontkomen te zijn, omdat we dieper en levendiger beseften wat het is, voor eeuwig verloren te gaan — we zouden niet zoo rustig voort kunnen leven onder menschen, die in gevaar zijn hun ziel te verliezen.

Ach, misschien heeft menig blij getuigenis van den vrede dien we mogen smaken, heeft zelfs menige dankzegging voor de ontferming die Hij ons bewees, een onaugenamen klank in Gods oor, omdat ze ons al te vlót over de lippen komen. Al te vlót, wijl we er geen oogenblik bij denken aan die vreemd bleven van wat ons zoo genadiglijk geschonken werd.

Aan den anderen kant — en hiermee kom ik tot de vraag van S. — behoeft het feit, dat zoo ontelbaar velen haar niet smaken noch ooit smaken zullen, ons de vreugde over het heil in Christus niet te benemen.

We zien dat overtuigend in 't voorbeeld van Gods heiligen in Oud- en Nieuw-Testament.

Wat hebben mannen als David, als Paulus en Johannes — om maar enkelen te noemen, niet blij gejubeld van den vrede, dien ze door Christus, vonden in hun God.

En niemand zal deze hoogbegenadigde kinderen Gods durven verdenken van liefdeloosheid voor hun naaste en van onverschilligheid ten opzichte van het behoud hunner zielen.

Wie heeft er geleden onder anderer onbekeerdheid als Paulus, wien der Joden ongeloof „een gedurige smart was“, en die wel zelf wenschte verbannen te zijn van Christus, zoo het hén behouden kon?

En wie heeft er gearheid en geleden voor anderer redding als deze man, die betuigen kon elken dag te sterven in den dienst van het Evangelie?

En als we bij hem nog aan zekere vluchtigheid en oppervlakkigheid konden denken, dan bewijst het voorbeeld onzes Heeren Jezus Christus toch wel boven alle bedenking, hoe er evenwicht in onze ziel en blijdschap in onzen God mogelijk is, ook bij een open oog en een gevoelig hart voor het schrikkelijk lot der miljoenen die verloren gaan.

Niemand telde die miljoenen gelijk de goede Herder, die het niet beneden zich acht één enkel dolend schaap in de wildernis na te loopen, en die daarbij sprak van de Engelen in den hemel die zich verblijden over één zondaar die tot bekeering komt.

Hoe Hij ze telde, blijkt uit zijn herhaalde verzekering, dat ze een klein kuddeke zijn wien de Vader het Koninkrijk verordineerde, en dat er tegenover „velen“ die ingaan door de wijde poort en wandelen op den breeden weg, maar „weinigen“ zijn, die de enge poort en den smallen weg vinden.

En hoe de gedachte aan het verderf dat ze over zich brachten zijn ziel kon ontroeren, toonen ons de tranen die Hij weende om Jeruzalem.

Toch deed het zijn geloof niet wankelen, en toch roofde het Hem niet zijn vrede en vreugde in den Vader.

Trouwens, — en ook dáaraan denke S. — hoe zouden de verlost in den hemel zalig kunnen zijn, zoo de gedachte aan het verloren gaan van miljoenen alle vreugde bij ons bannen moest?

En hoe zou het eeuwige leven voor die in Christus zijn, kunnen worden ingeluid door het oordeel dat de wereld ten verdere zal wijzen, zoo anderer

rampzaligheid de blijdschap over eigen behoudenis zou uitsluiten?

Ik Ga nog een stap verder.

Een gewaagde, kweet het, omdat altoos gewaagd is elke vergelijking tusschen onzen God en ons — maar die hier niet oneerbiedig of misleidend kan zijn. — 'kDenk er aan, hoe onze God, die de liefde zelf is, in wien hart duizendmaal meer ontfermen is dan in 'tonze ooit wezen kan, en die bovendien de volle diepte van den jammer der rampzaligen tot op den bodem toe peilt, bij deze kennis en deze ontferming toch geen oogenblik ophoudt de Volzalige te zijn.

Op grond van dit alles staat het voor ons vast, dat oog en hart te hebben voor anderer rampzaligheid, aan de vreugde en den dank voor eigen behoudenis nog niet in den weg hoeft te staan.

Toch hebben we daarmee nog geen inzicht gewonnen in de zielkundige mogelijkheid ervan.

Al blijkt met name in den Heere onzen God, hoe de innigste deernis met anderen, eigen zaligheid niet behoeft te storen — bij ons, menschen, schijnt vreugde in eigen behoud, naast deernis met anderer verderf, zoo niet onbestaanbaar, dan toch een tekort in naastenliefde.

Nu zijn er evenwel al aanstonds twee dingen te noemen, die, naar het me voorkomt, dezen schijn breken.

Het eerste is dit, dat de heilige naastenliefde de zelfliefde allerminst uitsluit.

Integendeel, gaat ze van de zelfliefde uit, veronderstelt ze deze, is ze zonder haar ondenkbaar, en vindt ze in haar den maatstaf voor haar betoon.

Ze is de schakel tusschen de eerste en de tweede tafel van Gods Wet; en het tweede der twee groote geboden is, naar Jezus' woord: „Gij zult uwe naaste liefhebben als u zelve“.

Reeds daarom moet het mogelijk zijn, dat het rijk zijn in eigen bezit, ook zonder dat er zelfzucht bij ons insluip, niet wordt opgeheven door deernis met anderer gemis.

Ware het anders, dan zou het zich ontdoen van alle stoffelijk bezit eisch zijn voor de Christelijke naastenliefde, zoolang er miljoenen in deze wereld arm zijn.

In de tweede plaats moeten we niet vergeten, dat juist in het ontroerende feit, dat een zoo groot aantal menschen verstoken blijft van het heil dat hem in Christus tebeurt viel, ook een element is, dat de verwondering over, en de dank voor zijne verlossing bij een Christen verdiepen en verinnigen moet.

Daarin toch treedt voor zijn zielsoog in het volle licht, hoe onverdiend en hoe vrijmachtig het ontfermen is, dat aan hem verheerlijkt werd.

Doch met deze opmerking komen we op weg tot iets anders, dat hier, naar het me toeschijnt beslissend is.

En dat is dit, dat de ziel van een kind Gods in de vreugde, die opbloeit uit de toeigening des heils, nooit opgaat in bewondering van eigen verlossing en zaligheid opzich-zelf, maar, er altoos in ziet opgaan de heerlijkheid van Christus die ze wrocht, en van God, die ze in Christus bereidde en ze door Christus schonk.

Het ziet niet alleen de gave, maar ook de hand, die haar bereidde en schenkt, en Hem van wien die hand is: den Vader in de hemelen.

Dat kan hierom niet anders, omdat geheel het heil, omdat heel de verlossing en zaligheid die het in Christus deelachtig wordt, in den grond niets anders is dan het herstel in de gemeenschap Gods; omdat die gemeenschap Gods — neen, omdat God-zelf, het hoogste goed, de levende schat is waaruit voortkomt elke gave, die het verrijkt — de zon, die uitschiet elke straal van licht en heerlijkheid waarin het jubelt.

Wat ons, als de blijdschap des geloofs over ons komt, in verrukking brengt — dat is ten slotte niet wat wij ontvangen en nog ontvangen zullen aan bezit en aan genieting, maar dat is de aanbiddelijke heerlijkheid van Gods volmaaktheden, van Gods wonderlijke liefde in Christus bovenal, die we er in ontmoeten.

Zóó ontmoeten we haar in de Psalmen, en zóó leeren we haar kennen bij de Apostelen. Paulus' jubel en Johannes' blijdschap lossen altoos weer zich op in aanbidding van God.

Het is zoo fijn en zoo diep gezien door onzen Catechismus, dat alle geestelijke zielsbeweging in den verlosste door Christus, ten slotte ontspringt aan de verwondering over God, als hij ons in Zondag 33 den wortel der positieve zijde van de oprechte bekeering wijst in „de vreugde in God“.

En daarom, omdat de vreugde des geloofs, niet maar is een vreugde over zeker bezit, maar een vreugde in God — daarom kan de hel met al wat er in geleden wordt haar niet verdonkeren of verstoren.

Daar volgt nu uit, dat alle geestelijke vreugde, die vertroebeld en teruggedrongen wordt door de voorstelling van de ellende dergenen die verloren gaan, mag ze ook in haar wortel al echt zijn, te zwak bleef, omdat ze nog niet eeniglijk en alleen ontsprong uit de kennis Gods, d.i. uit het geloof, en dat we, om bij alle medegevoel met die verloren gaan, onze geestelijke blijdschap niet te verliezen, in onze verlossing en zaligheid altoos weer moeten zoeken te ontdekken de heerlijkheid onzes Gods.

Bij, dat de ziel zich in haar vreugde over eigen heil, om God als haar middelpunt beweegt. Deze vreugde stelt ook in nog ander opzicht veilig naar de zijde van anderer verderf.

Het doet haar oog ervoor open zijn, dat het in het geding, waarvan het eeuwig verderf der ongelovigen en goddeloozen het droevig einde is, niet alleen en zelfs niet in de eerste plaats ging om zaligheid of rampzaligheid van menschen, maar óók en allereerst hierom, of al of niet Gods recht en eere tegenover schennis door het schepsel gehandhaafd zouden worden.

En zóó het geding gezien, dan valt de ziel des verlosten aanstonds haar God toe, en verstaan we, dat in de Openbaringen van Johannes uit het gericht over Babylon het Hallelujah van Gods verlosten te voorschijn breekt. Niet uit ongevoeligheid voor Babels verderf, maar uit de alles-overstemmende vreugde in de verheerlijking van Gods Naam.

Om aan zijn beklemming te ontkomen, zal S. ook vooral dien kant moeten uitzien.

Liefde tot den naaste, die niet een kind is van de liefde tot onzen God, is geen heilige, maar onheilige liefde, en blijkt het ook hierin, dat ze ons barmhartiger wil doen schijnen dan de Al-barmhartige.

V.

F.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

De politieke toestand.

Indien het jaarlijks terugkeerend debat dat in de Tweede Kamer naar aanleiding van de begroting gevoerd wordt, een betrouwbaren barometer voor den politieke toestand genoemd mag worden, dan zijn de velden der politieke activiteit gehuld in een natten en kouden mist en is het eenig goede dat in die sombere grauwe atmosfeer te ontdekken valt — de hoop dat de toestand verbeteren zal. Nu is dit niet om mee te spotten, ongetwijfeld is de hoop op betere tijden een belangrijk constructief element. Zelfs daar waar alleen maar hoop aanwezig is, mag de toestand niet als verloren worden beschouwd.

Merkwaardig is overigens wel dat de best-gefundeerde toekomstverwachtingen werden gevonden bij de conservatieve staatslieden der rechterzijde, Nolens, Dr. De Visser en Heemskerk, terwijl onze eenige communist, de man van de nieuwe maatschappelijke orde, zich verloor in een klacht over de middelmatige figuren die hij rondom zich in de politieke arena zag staan en in een lofzang op het verleden dat groote mannen in de Tweede Kamer zag.

Snelle afloop als der wateren! Wijnkoop en Ravenstijn zijn afgedankt omdat ze te „burgerlijk“ waren, doch deze communist die hen verbeteren zou doet het burgerlijkste wat er is; hij spreekt als een verstokt conservatief, van den goedenouden tijd.

Het valt te vreezen dat Lou de Visser straks door het gros van zijn volgelingen niet meer begrepen zal worden; dezen zullen ongetwijfeld van meening zijn dat een daling van het intellectueele peil der kamerleden, de democratie niet anders dan ten goede kan komen.

Onze eenige communist moge zich dan troosten met de gedachte dat hij de geringe waardeering zijner volgelingen met andere groote mannen gemeen heeft. Niet gering is het getal der leiders wier politieke werkzaamheid, juist hun meest democratische volgelingen van de eene verbazing in de andere doet vallen.

Het feit, dat juist de democratie der voormannen, als hier bij Lou de Visser, door de meest toegewijde volgelingen betwijfeld moet worden, geeft inderdaad reden voor de vraag, door het spreken van den communist gewekt, of het democratisch-parlementaire stelsel niet behoort tot de regeeringsvormen die voor dezen tijd ongeschikt zijn? Het antwoord op deze vraag is zeer zeker in enkele woorden niet te geven en dit te meer niet omdat het moet inhouden een positief gedeelte, een antwoord op de volgende vraag: „wat dan?“

Het gaat toch niet om een absoluut goed stelsel. Elke regeeringsvorm is een compromis, een benaderen van de meeste voordeelen en de geringste nadeelen in verband met de behoeften van den tijd. Critiek, en ook gerechtvaardigde critiek, is op ons verlegenwoordigend stelsel thans wel te leveren. Vooral op het terrein der gemeente-politiek gebeuren wonderlijke dingen.

Doch juist omdat er zooveel reden is voor critiek, en deze zich vaak keert tegen het stelsel als zodanig, is er reden om ook op de keerzijde der medaille te letten.

Welk regeeringsstelsel zoo beter zijn dan wat we thans hebben? Zeker er zijn nadeelen, er valt te wijzen op veel wat verzuimd is, maar kan er ook niet gewezen worden op veel wat gelukkig tegengehouden is?

Het is waar, het meerderheidsstelsel leent zich beter om iets te verhinderen dan om iets te doen, maar dit is geen onvermengd nadeel in een tijd van ontbinding en verwording op velerlei gebied.

Als niet de kijk op de positie bedriegt, dan zijn thans, en dat niet alleen op politiek terrein, de groepen van rechts in het defensief. Het moest

zoo nie
Christen
en inpl
te hand
dank al
kunnen

Bij z
democr
interme

Te gr

Onze

van der

ook het

Ministe

te stelle

onware

van a

geen

van het

om tege

zien ho

de posi

Kabinet

en met

te rijme

tijen de

vereenis

Het C

de heer

viel, (e

woord

politieke

dat nie

beter w

HET BOEK VAN DE WEEK.

HET PARADIJS-PROBLEEM, door Dr. H. Visscher, Hoogleraar aan de Rijks-Universiteit te Utrecht.
Uitgave: La Rivière en Voorhoeve.

Wie zou niet grijpen naar een boek als dit?

Een boek, dat handelt over kwesties, welke ons zoo lang hebben beziggehouden, een boek, geen brochure van enkele vellen, maar van 190 bladzijden, waarin ruimte is om op alle details in te gaan, een boek, dat door zijn koninklijke uitgave tot lezen lokt, een boek, nu eens niet van een der onzen, wiens zienswijze door de Asser procedure als bekend mag worden ondersteld, maar een boek van een buitenstaander-naastbestaande?

Bovendien is het geschreven door een geestverwant, die immer blij heeft gegeven van oorspronkelijkheid, op wiens wetenschappelijkheid onze politieke vijanden hebben afgegeven, toen hij onder het ministerie-Kuyper werd benoemd, maar die Christelijk wraak heeft genomen door het uitgeven van hoogstaande wetenschappelijke werken, inzonderheid op godsdienst-historisch gebied.

Toch bereidt dit boek in het eerst een teleurstelling.

Is dit Prof. Visscher?

Ieder weet, dat hij over een brillanten stijl beschikt, ietwat archaïsch, het is waar, maar niemand zal de eerste zijn om dat hem, die niet meer tot de jongeren behoort, onjuist te duiden.

Wie herinnert zich niet de eerste bladzijden van zijn „Na eer en Staat”, een werkje, waarmee wij in het geheel niet instemmen, maar dat toch om zijn stijl-elegantie, waarop voortdurende omgang met Fransche schrijvers ongetwijfeld invloed had, bewondering afdwong?

Vergelijk men hiermee de eerste hoofdstukken van zijn „Paradijs-probleem”, dan herhaalt men de vraag: is dit Prof. Visscher?

Van der Palm schijnt zich in Prof. Visscher te hebben gereïncarneerd en 's mans oratorie is maar weinig gemoderiseerd.

Oftewel, Ten Kate's minst goede poëzie schijnt door Prof. Visscher tot proza vormalen en daaruit bakt hij hoogdravende, holle, onzuivere zinnen:

Een paar monstertjes?

„Als door eene deur, geopend in den hemel, vaart het eeuwig, ongeschapen licht des Geestes over Gods kinderen uit”. (Dat gaat nog). Maar dan: „Te midden der duisternis, die het menschenleven omwachtelt (?), heffen hunne oogen zich opwaarts”.

„Als stofkens door (??) de zonnepanen zweeft het heil des hemels door de sphaeren (spelling à la Van Eeden), gedragen door mysterieuse, wondere kracht, maar zijne paden zijn geteekend, zoodat geen grilligheid van willekeur, maar vaste orde heerscht”.

„Voor het hemelsch licht, dat uitstraalt over Gods kinderen, bestaat geen stuurloos spel van krachten, is niet eene zinloze evolutie, die mechanisch wordend, haars ondanks, aan het nu bereikte stadium ook de menschelijke rede genereeren kan”.

„Als een gloed van stralen door schalen van albast (denk aan uw salon!) een weerschijn werpt, gloort zij door al wat is en leeft”.

„Het staat in vlammen schrift in de lichtzee van den dag, welks blauw (blauw licht ziet men bij een spirituslichtje) miljoenen werelden omnevelt (?)”.

Deze stijlbloempjes plukte ik op de eerste twee bladzijden voor het vaderland weg.

Als ik wilde kon ik u zulke boeketten bij dozijnen aanbieden.

Het is alles overdeftig.

Op blz. 15 heet het: „Geen grashalm ontkiemd onder den adem der lente, geen bloem ontkiemd in kleurenpraal, geen made schuift door het stof voor onzen voet (een worm, die kruipt is niet oratorisch genoeg, het moet zijn een made, die schuift)”.

Zoo staat hier hoofdstuk na hoofdstuk vol onechte beelden.

Daarbij is de auteur verliefd op den ouden tweeden naamval: vermeerdering des geslachts, des menschen ziel, weelde des paradijses, zonde des paradijses.

Het is, alsof Prof. Visscher in het begin een Paradijs-epos in proza wilde schrijven.

Daarmee zou ook de indeeling van het werk: „De Paradijs-Dag” en de „Paradijs-Nacht” zijn verklaard. In zijn gewone doen zou hij allicht de voorkeur hebben gegeven aan: Het Paradijs vóór en na den val.

Dat ik het boek niet ter zijde legde, vindt vooral daarin zijn reden, dat ik van Prof. Visscher betere gedachten had.

Ik oefende mij in het aanhouden en won.

Zoo wat van het vijfde hoofdstuk af begon de victorie.

De zwelling verdwijnt goeddeels. De zinnen worden korter, de stijl eenvoudiger, de beeldspraak soberder en de inhoud interessanter, de schrijver origineeler.

Ook in het voorafgaande komen wel mooie gedachten voor, maar weinigen ervan fonkelen van

zoo niet zijn; op elk gebied moesten de belijdende Christenen de wereld veroveren voor hun Koning en inplaats daarvan schijnt het de hoogste kunst, te houden wat we hebben en ontlokt het grooten dank als we een aanval zonder al te veel verliezen kunnen afslaan.

Bij zulk een positie past uitnemend goed ons democratisch parlementair stelsel en is zelfs dit intermezzo-kabinet te zien als gelukkig verschijnsel.

Te groot mag de dankbaarheid echter niet wezen.

Onze blijdschap met dit Ministerie is de vreugde van den man wiens been werd afgereden: 't had ook het hoofd kunnen zijn. Dat wij geen ander Ministerie hebben is zeker voor een groot deel te stellen op rekening der lieden die met verwarde onware leuzen en vrome termen een politiek voeren van afbraak en versplintering en daarmee toonen geen oog te hebben voor de roeping en betekenis van het Christendom in dezen tijd. Het doet goed om tegenover deze onverantwoordelijke houding te zien hoe door Mr. Heemskerk naar beide kanten de positie werd bepaald. Naar den kant van het Kabinet door te wijzen op veel wat ons krenkt en met de neutrale positie van dit ministerie niet te rijmen valt; en naar den kant der andere partijen door te wijzen op wat de partijen van rechts vereenigt.

Het feit dat deze toon ook in het spreken van de heeren Nolens en Dr. De Visser te beluisteren viel, (een goed verstaander heeft aan een half woord genoeg geeft reden om dezen kijk op de politieke barometer te besluiten met de conclusie, dat niet zonder reden gehoopt mag worden op ieder weer.

E. VISSER.

LITERATUUR EN KUNST.

De nieuwe deelen van de Mythen- en Legendes-Serie.

Naar men weet bedoelen we met deze rubriek van ons blad vooral, de aandacht der lezers te vestigen op nieuw-verschenen boeken, die belangstelling en aanbeveling verdienen. Immers, bij de veelheid van nieuwe boeken, een veelheid, die steeds grooter wordt, allen „druk der tijden” ten spijt, is zonder behoorlijke oriëntatie een goede lektuurkeuze vrijwel onmogelijk. En dus is noodig waarschuwing tegen het verkeerde, maar niet minder aanwijzing van wat aanbevelenswaardig is en als lektuur geschikt.

Daarom meenen we in dit artikel eens te moeten wijzen op een boekenserie, die al sinds jaren bestaat en in den laatsten tijd met verscheidene voortreffelijke deelen is uitgebreid. We bedoelen de „Mythen- en Legendes-Serie”, die tot het fonds van den Uitgever W. J. Thieme en Cie. te Zutphen behoort.

Velen onzer lezers zullen deze „Mythen- en Legendes-Serie” kennen. De drie oudste deelen: „Mythen en Legendes uit de Middeleeuwen”, „Mythen van Griekenland en Rome”, „Noorsche Mythen”, behooren tot de algemeen-bekende boeken, ook onder jongeren.

De betekenis van zoodanige verzamelingen is aanstonds en voor ieder duidelijk. Mythen en Legendes behoren tot de cultuurschatten van een volk en, omdat ze overtuigingen en denkbeelden bewaren en inzicht geven in toestanden en verhoudingen zijn ze uit cultuur-historisch oogpunt van veel belang.

Maar bovendien hebben ze meestentijds ook belletristische waarde, vooreerst omdat de vorm, waarin ze gesteld zijn, niet een uiterlijk omhulsel is van het verhaal, maar tot het wezen daarvan behoort en onafscheidelijk daaraan is verbonden. En in de tweede plaats, omdat ze stof hebben geleverd en altijd weer leveren aan dichters voor hun dichtwerken, hetzij van epischen hetzij van dramatischen aard, die tot de literatuur in eerste instantie behoren. De Balder-figuur uit Gorters „Moi” en de Freyger-gestalte uit „Zonnezege” van Nico van Suchtelen, b.v. zijn aan de Noorsche mythologie ontleend.

Om deze cultuurhistorische en belletristische waarde, vormen de mythen (verdichte verhalen, waarvan een goddelijk wezen het middelpunt is) en legendes (half-historische, half-fantastische verhalen van menschelijke daden) tegenwoordig objecten van wetenschappelijke studie, niet het minst, omdat veelal de motieven van de mythen en legendes der onderscheiden volken aan elkaar verwant blijken te zijn en dus den onderzoekers draden in handen geven bij hun nasporingen naar volken-verhoudingen en ideeënuitbreiding. Bijna ieder volk heeft zoo zijn mythen- en legendes-verleden en bewaart daarin als in een historie-museum de kenmerken van het volkskarakter. De historicus zoowel als de literator of aardrijkskundige, de beoefenaar van godsdienstwetenschap en kunstgeschiedenis zooged als de folklorist vinden dus in die mythen en legendes ieder voor zich studie materiaal. En eindelijk, de belangstellende lezer, die houdt van verbeeldingsspinnels, van heldenvereeering en goden-verhalen, heeft in deze mythen en legendes een onuitputtelijke bron van steeds nieuwe genieting.

Sinds jaren nu zijn de Uitgevers W. J. Thieme & Cie bezig een verzameling van deze in hun betekenis veelzijdige verhalen te bezorgen. In uni-

forme uitgave: kloekke deelen, rijk geïllustreerd en fraai gebonden, hebben ze onderscheiden buitenlandse en Nederlandsche bundels tot een serie vereenigd, die nu reeds 19 deelen telt.

De reeds genoemde boeken openen de rij. Dat ze alle drie reeds in vierde druk verschenen bewijst, hoezeer ze zijn (en nog steeds worden) gewaardeerd, al verklaart natuurlijk ook de stof, met name van den tweeden en derden bundel, veel van die belangstelling. Achtereenvolgens zijn aan dit trio toegevoegd de deelen: Japansche, Servische, Nederlandsche, Brahmanistische en Boeddhistische, Egyptische, Spaansche, Mexicaansche en Peruaansche, Russische mythen en sagen, steeds door ter zake kundigen uit den oorspronkelijken tekst in het Nederlandsch overgebracht en met reproducties van kunstenaarswerk geïllustreerd. En in de laatste jaren onderging de serie andermaal een groote uitbreiding met de deelen: „Volksvertelsels uit Vlaanderen”, „Javaansche Sagen, Mythen en Legendes”, „Mythen en Legendes van China”, „Volksverhalen uit Oost-Indië”, „Verhalen en Legendes van Israël”, „Mythen en Sagen uit West-Indië”. Vergis ik mij niet te zeer, dan is meer dan een van deze nieuwe deelen zelfs uit dit jaar, 1927.

De opsomming van deze titels moge een indruk geven van den omvang der serie en van de veelheid aan waardevol studie- en lektuurmateriaal, die daarin is samengebracht. Onze bedoeling is dan ook allereerst: op deze keur-collectie alszoodanig de aandacht te vestigen en de betekenis te releveeren, die zulk een kostbare onderneming (de deelen hebben alle 30—60 platen) heeft in ideëel, zoowel als in wetenschappelijk en paedagogisch opzicht. Elk van de boeken vormt een opzichzelf staand, afgerond geheel: alléén de „Nederlandsche Sagen en Legendes” vorderen twee banden.

In 't bijzonder — en dat is ons tweede doel — wijzen we voorts op de laatst-verschenen deelen, de Javaansche, West-Indische- en Vlaamsche verhalen.

De eerste, een pracht-collectie meestendeels uit den volksmond opgeteekende verhalen, illustreert op duidelijke wijze wat we uit volkenkundige beschrijvingen en ook uit de literatuur weten, dat het leven en de levensfeer van den Javaan volkomen beheerscht wordt door zijn geloof in geesten en hem-omringende krachten. Altijd weer gaan de verhalen over berggeesten, zeeggeesten, rotsgeesten e.d., wrekende machten steeds, die daarom met de uiterste zorg moeten worden ontzien en het is zeer interessant op te merken, hoe door die voorstellingen heen invloeden spelen van Boeddhisme, Moha-medanisme en Christendom, die alle in den loop der eeuwen op Java (en Borneo, waar ook enkele der verhalen geïncarneerd zijn) wortel hebben geschoten en invloed hebben gehouden.

De West-Indische verhalen betreffen vooral de folklore van twee, momenteel ver van elkaar staande West-Indische volken, de Indianen en de Negeren, die duidelijk wijst op een oorspronkelijk nauwere verwantschap. Een breede inleidende beschouwing van den Auteur, Dr. H. van Capelle, gaat aan de verhalen-weergave vooraf en wijst op dit, zeker merkwaardige resultaat van onderlinge vergelijking. Teeknend is ook, dat de Indianen-verhalen (meest over dieren die in menschen veranderen) veel fijner van geest en dieper van zin zijn, dan de Neger-sagen, die altijd weer den sluwen, inhaligen, serpentigen spin tot middelpunt hebben.

De derde bundel eindelijk: de „Volksvertelsels uit Vlaanderen”, is een herziening en uitbreiding van het bekende boek van Pol de Mont en Alfons de Cock, dat reeds van 1898 dateert. Karakteristiek komt ook in deze verhalen weer aan den dag, de psyche van het volk, waarover wordt verteld; naast duivel- en spookvertelsels, die bij het Vlaamsche volksleven onafscheidelijk behooren, staat een groot aantal grappige verhalen, kluchten, hekel-histories, die evenzeer als de eerste den Vlaamschen geest reproducteeren.

Als natuurlijk niet doenlijk, uitgebreide „verslagen” te geven van wat deze boeken bevatten, 'tis ook niet de bedoeling van ons schrijven. Evenmin kunnen we in detail-critiek treden. Er is uiteraard in zulke verhalen, vooral wanneer het volksvertelsels zijn, vaak een erotisch element en in sommige gevallen kleurt dat een verhaal of verhaalfragment wel eens wat sterk; ook loopt door de nitingen van volksgeestigheid en volkshumor soms een grof adertje of komt een minder gewenscht woord voor — en zoo zou bij afzonderlijke beschouwing van ieder verhaal nog wel meer te noemen zijn. Maar zulke bezwaren betreffen dan dat ene stuk, soms een enkele alinea en zeker niet de boeken alszoodanig, die verzamelingen zijn van buiten-de-Schrijvers-om vaststaand materiaal. Bovendien zou gerechtvaardigde critiek een uiteraard breede beschouwing vorderen. En dat ligt niet binnen het bestek van dit artikel.

Wat we willen is: op de serie als geheel en op de genoemde boeken in 't bijzonder de aandacht vestigen, en de lektuur ervan aanbevelen aan hen, die tot zoodanige leesstof zich aangetrokken gevoelen.

C. T.